

Bi-ComMusic

Bi-ComMusic e-Araç Seti

Projects for Peace
THE VISION OF KATHRYN W. DAVIS

Bu projeye ilgili daha fazla bilgi için lütfen iletişime geçiniz: info@resetcy.com

---

İçindekiler

---

1. Giriş | 01

Araç Setinin Amacı | **01**

Bu Araç Setini kimler kullanabilir | **01**

Kıbrıs'ın tarihi ve mevcut durumu hakkında kısa tanıtım | **02**

Proje Tanıtımı | **02**

2. "Barış İnşası" nedir? | 03

3. Barış İnşasında Müziğin Rolü | 04-05

4. Bi-ComMusic Diyalog – Çalıştay | 06

1. Konu: Siyasi Bir Sorumluluk Olarak Müzik | **07**

2. Konu: Barış inşasının önündeki engeller | **07-08**

3. Konu: Çatışma tarihi yerine insani ideallere öncelik verilmesi | **09-10**

4. Konu: Eylem odaklı barış inşası çabalarının teşvik edilmesi | **11**

5. En İyi Uygulamalar | 12-13

Kaynaklar | 14

---

1. Giriş

Bu Araç Seti, ABD Davis Barış için Projeler İnisiyatifi tarafından ödüllendirilen **“Bi-ComMusic: Bi-Communal Musical Dialogues for Peace in the only divided capital of the world”** projesi kapsamında geliştirilmiştir.

Bu araç seti, projenin Kıbrıs'taki hem Kıbrıslı Rum hem de Kıbrıslı Türk Toplumlarından Müzisyenleri ve Barış İnşacılarını bir araya getiren bir inisiyatif olan İki Toplumlu Müziksel Diyalogların bir meyvesidir. Bu Araç Setinin oluşturulmasında ortak yaratıcı bir yaklaşım sağlamak amacıyla, bu diyalog çalıştaylarında ortaya çıkan ana temaları, bu Araç Setinde yer alacak fikirleri, zorlukları, önerileri ve en iyi uygulamalarını oluşturmak için kullandık.

Araç Setinin Amacı

- Müziğin çatışmalı ve iki toplumlu bağlamlarda bir barış inşası aracı olarak nasıl kullanılabileceği konusunda barış inşacılarına ve müzisyenlere kaynak sağlamaktır.
- Kıbrıs'ta olduğu gibi iki toplumlu bağlamlarda Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk müzisyenler ve barış inşacıları tarafından tespit edilen en iyi uygulamaların geniş çapta uygulanabilirliğini teşvik etmektir.
- Barışın inşasına yönelik sürdürülebilir değişim için uzun vadeli etki yaratmanın yollarını belirlemektir.

Bu Araç Setini kimler kullanabilir

- Müzisyenler
- Barış İnşacıları
- Gençlik çalışanları
- Eğitimciler
- Sanat profesyonelleri
- Müziğin barış inşasında kullanılmasıyla ilgilenen herkes

Kıbrıs'ın tarihi ve mevcut durumu hakkında kısa tanıtım

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türkler arasındaki durum. Kıbrıs, başkentinin Avrupa'da ve dünyada bölünmüş olarak kalan tek başkent olması nedeniyle barış operasyonlarında benzersiz bir örnektir (Norwegian Institute of International Affairs, 2021). Adanın yarısının işgaliyle sonuçlanan 1974 Türk işgalinden bu yana, adanın kuzey tarafı hâlâ Türk askeri tarafından işgal altındadır. Bugün Kıbrıs'taki en önemli sorun, her iki grubun da ortada buluşmak ve barış yapmak için ortak bir zemin veya çaba göstermemesidir. Bu durum, Birleşmiş Milletler ve neredeyse 40 yıldır sürekli çatışma içinde yaşayan Kıbrıs halkı için uzun süredir devam eden bir hayal kırıklığına neden olmuştur.

Proje Tanıtımı

Yaratıcı yaklaşımlar ve diyalog süreçleri, olumlu sosyal değişimin inşa edilmesine, karmaşık sorunların dönüştürülmesine ve barış kültürünün teşvik edilmesine yardımcı olmak için önemlidir (Parker, 2015). Pruitt (2011), müziği barış inşasına teşvik etme konusundaki başarılı kapasitesi açısından ön plana çıkarmaktadır. Aslında, çalışmasındaki gençler, müdahale müzik odaklı olmasaydı barış inşası diyaloglarına ilgi göstermeyeceklerini bildirmişlerdir. Sadece müzik değil, program sona erdikten sonra bile barış inşası süreçlerine devam etmeleri için onları güçlendirmiştir. Projemiz, Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk toplumları arasında ilk kez müzik aracılığıyla barış inşası çabalarını başlatmayı amaçlamaktadır.

2. "Barış İnşası" nedir?

Çatışmalar öncesinde, sırasında ve sonrasında barışın oluşturulması ve sürdürülmesi barış inşası olarak adlandırılır. Barış inşası, iletişimi teşvik etmek, köprüleri onarmak ve kurumları yeniden şekillendirmek için uzun süren bir süreçtir. Olumlu değişimin kalıcı olabilmesi için zararlı bir çatışmadan etkilenen herkesin barışı tesis etme sürecine dahil olması gerekir.

Şiddeti durdurmak için ilişkilerin dönüştürülmesi gerekir. Bu da çatışmaların altında yatan sebeplerin anlaşılmasını, bunlarla başa çıkılmasını ve çözümlerin belirlenmesini gerektirir. Bu, ister toplumlar arasında, ister toplulukların içinde, isterse de hükümet ile genel nüfus arasında çatışma olsun geçerlidir.

Tüm insanların yaklaşık dörtte biri çatışma ve şiddetten etkilenen ülkelerde yaşamaktadır.

Bugün hayatta olan 68 milyondan fazla insan evlerini terk etmek zorunda kalmıştır. Bu rakam, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden bu yana görülen en yüksek rakamdır.

Çatışmalar tüm insani ihtiyaçların %80'ine neden olmaktadır.

2030 yılına kadar dünyanın en yoksul insanların yarısının çatışmalardan etkilenen yerlerde yaşayacağı tahmin edilmektedir.

Neticede barışın sağlanması, şiddetin kalıcı olarak sona erdirilmesi için tüm tarafların kesin kararlılığını ve olağanüstü cesaretini gerektirir.
Kofi Annan

---

3. Barış İnşasında Müziğin Rolü

Müzik yalan söylemez. Eğer bu dünyada değiştirilmesi gereken bir şey varsa, bu ancak müzik yoluyla olabilir.

Jimi Hendrix

Müzik genellikle topluluklar halinde icra edilen bir sanattır. İnsanların birbirlerindeki insanlığı görmeleri için fırsatlar sunarak engelleri yıkmalarına ve ortak bir zemin bulmalarına yardımcı olur. Müzik, duyguları ifade edebilecekleri ve empati kurabilecekleri bir araç sağlar.

Müziğin empati kurma gücü, çocuklara temas, taklit, hafıza, paylaşım ve esnekliği teşvik eden grup oyunlarının oynatıldığı büyüleyici bir çalışma ile gösterilmiştir. Bir grubun oyunları müzikal bir bileşene sahipken, kontrol grubunun oyunlarında müzik yoktu. Bu çalışma, etkileşimlerinde müzik bileşeni olan çocukların, müzik kullanmayan çocuklara kıyasla empatide daha büyük bir artış olduğunu göstermiştir (Tal-Chen, Cross & Burnard, 2012).

Ancak müziğin insanları bir araya getirebildiği gibi ayrılıklar da yaratabileceğini anlamak çok önemlidir. Nefret ve korkuyu körüklemek ve bir grubu diğerine karşı şiddetli bir muhalefette birleştirmek için kullanılmıştır. Sanılanın aksine müzik evrensel bir dil değildir. Müziğin "alfabesi" büyük ölçüde evrensel olsa da, çeşitli insanlar müziğin sözdizimi, sözlüğü ve bağlamı hakkında oldukça farklı yorumlara sahip olabilir.

Örneğin, bir kişiyi mutlu eden bir şarkı, onu farklı bir sosyal, kültürel veya kişisel bağlamda duyan bir başkasına iç karartıcı gelebilir. Eğer müzik gerçekten evrensel bir dil olsaydı, bu şarkı farklı durumlarda aynı duygu ve anlamı üreterek "tercüme" edilirdi. Dolayısıyla müzik tek başına barış getirmez. Bu nedenle müziğin yaratıcı çalışmalarını barışa hizmet edecek şekilde temellendirmek için empati ve şiddetsizlik pratiklerine her zaman ihtiyaç vardır.

Aşağıda müziğin işbirliği ve empatiyi teşvik etmek ve günlük hayatta barışı inşa etmek için kullanılabileceği yolları listeliyoruz. Bu, uluslararası jeopolitik değişime neden olmayacak olsa da, insanları müzik yoluyla bir araya getirerek, ortak bir zemin bularak, empatiyi geliştirerek ve yapıcı diyalogu teşvik ederek, hepimiz barışın inşasında daha aktif ve etkili katılımcılar olabiliriz. Bu önemli çünkü biliyoruz ki tabanda yapılan değişiklikler çok daha büyük etkiler yaratabilir.

4. Bi-ComMusic Diyalog – Çalıştay

Kıbrıs'ın Lefkoşa kentindeki Dayanışma Evi'nde 29 Haziran 2022 tarihinde bir Açık Diyalog Çalıştayı gerçekleştirildi. Çalıştaya toplam 25 Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk Müzisyen ve Barış İnşacısı katıldı. Çalıştay sonucunda aşağıdaki temalar ortaya çıkmıştır:

1. Konu: Siyasi Bir Sorumluluk Olarak Müzik
2. Konu: Barış inşasının önündeki engeller
3. Konu: Çatışma tarihi yerine insani ideallere öncelik verilmesi
4. Konu: Eylem odaklı barış inşası çabalarının teşvik edilmesi

1. Konu: Siyasi Bir Sorumluluk Olarak Müzik

Müziğin siyasi olmayan bir araç olduğu ancak siyasi alanda da sorumluluk taşıdığı belirtildi. Katılımcılar, müzik sanatçılarının sanatlarını bir tür olarak uygulamak zorunda oldukları önemli rolden bahsetti:

"bölünme ve ayrılığın insanlık dışı söylemlerine karşı bir karşı konuşma".

Katılımcılar müziğin politik bir söylemi olmasına rağmen politize edilemeyeceğini açıkladılar. Bunun yerine, her birinin kendi içinde taşıdığı içsel hakikat hakkında konuşmak önemlidir.

"Müzik sayesinde değişim nehirleri yaratabilecek su hatları geliştirme gücüne sahibiz."

"Müzik bir öz olarak demokrasi, adalet, barış gibi insanlığın tüm ilke ve ideallerini taşıyan bir enerjidir. Barış, bağışlama anlamına gelen kadim 'Ἡρώ' (İro) kelimesinden gelmektedir."

2. Konu: Barış inşasının önündeki engeller

Katılımcılar, barış inşasının daha sürdürülebilir bir şekil almasını engelleyebilecek bir dizi engelden bahsetmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Ülkenin tek taraflı tarihi: Adanın her iki tarafında da tarihin ve savaşın tek taraflı bir versiyonu halen okullarda çocuklarla paylaşılmakta, bu da adanın her iki tarafında da adanın geçmişine dair önyargılı bir anlayış yaratmaktadır. Bu durum, uzlaşma ve barışın inşasına yönelik her türlü çabanın önünde zihinsel ve psikolojik bir engel oluşturmaktadır.

- Devlet okulu sistemine sınırlı erişim: Gençlere yönelik iki toplumlu çabaların ve girişimlerin uygulanması ve bu konuda farkındalık yaratılması konusunda kamu eğitim sisteminin üstesinden gelinmesi gereken mevcut bir zorluk bulunmaktadır.
- Bölünmenin "normalleşmesi": İnsanların adanın iki tarafı arasında serbest dolaşımı için sınırların açılmasından sonra, bu bölünmüşlüğü varlığı normalleşmiştir. Artık fiziksel bir engel olmaktan çıkmıştır. Ancak katılımcılar bu durumun çatışmayı çözmediğini, aksine "normalleştirmeye" çalıştığını ve somut çözüm ve adanın sağlam bir şekilde birleşmesi ihtiyacını susturduğunu belirttiler.
- Dil farklılıkları: İki taraf arasındaki dil farklılıkları, fiziksel ve çevrimiçi toplantılarda tercüman ihtiyacı nedeniyle daha az girişim planlanmasına neden olmaktadır. Bu, iki taraf arasındaki çatışma çözümü diyaloglarıyla ilgili bir başka engeldir.
- Nesiller arası aktarım: "Yüklü bir sessizlik, savaşı daha sonraki nesillerin hayatlarına zorlayıcı bir şekilde sokmuş, hayal güçlerinin doldurması için alan yaratmış ve bu geçmişle dolaylı bir ilişki kurmaya teşvik etmiş ya da zorlamış olabilir..." (Argenti & Shramm, 2010). Savaş yaşamış toplumlar sıklıkla nesiller arası aktarım olgusuyla karşılaşır. Kuşaklararası aktarım, bireysel yeteneklerin, özelliklerin, davranışların ve sonuçların ebeveynlerden çocuklarına aktarılmasını ifade eder. Kuşaklar arası ilişkiler hafızanın oluşmasında ve şekillenmesinde kilit bir rol oynar ve aktarımla birlikte yeni tanık kuşaklarını yeniden üretir; olayı yaşamamış ancak hikaye anlatımı yoluyla yeniden yaşayan tanıklar. Yeni nesiller eski nesillerle aynı bakış açısına sahip olabilirler ancak aynı zamanda tamamen farklı bir bakış açısına da sahiptirler. Örneğin, Kıbrıslı Rumların ve Kıbrıslı Türklerin birlikte uyum içinde yaşadığı zamanları yaşamadılar ve tanık olmadılar. Yeni nesiller çoğunlukla hikayenin korkunç tarafını biliyor ve duyuyor, çünkü doğal olarak en akılda kalıcı olan bu oluyor. Dolayısıyla, yeni neslin zihniyeti birçok durumda kendilerine öğretilenlere sabitlenmiş durumda. Bu da Hirsch'in bireysel deneyimler toplumsal hafızayı şekillendirmeden önce toplumsal hafızanın bireysel deneyimleri nasıl etkileyebileceği sorusunu gündeme getirmektedir (Hirsch, 1997).

3. Konu: Çatışma tarihi yerine insani ideallere öncelik verilmesi

Katılımcılar kapılar açılmadan önce iki toplumlu müzik etkinliklerinden bahsettiler: ***“Tüm Kıbrıslıları bir arada tutmak için bir şeyler yapmak gerekiyordu.”***

Bazı katılımcılar Kıbrıs sorununun “doğal olmayan” doğasından bahsetmiştir. Şöyle devam ettiler:

“İnsan barışçıl ve özgür olmak için doğar. Bu sorunun çözüleceği konusunda iyimserim çünkü bu her zaman doğal değildi ve doğal olmamaya devam ediyor. Bunu yaşamak için hayatta olmayabilirim ama oğlumun en azından babamın barış için savaştığını söyleyebilmesini istiyorum.”

Kıbrıs Kültür Hareketi temsilcileri, gücü bugünün genç müzisyenlerine devretmenin öneminden bahsetti. Belirtildiği gibi:

“Kıbrıs’ı her yerde bölemezler. Yasal olarak bölebilirler ama kalplerimizde, dostluklarımızda ve zihinlerimizde birleşik bir Kıbrıs var. Biz bu şekilde birbirimize bağlıyız.”

Kıbrıslı Rum bir Müzisyen-Teolog bu konuyu detaylandırarak şunları eklemiştir:
“Kıbrıslı Türk bir grupla çalışmaya başladığımda kendimi her zamankinden daha fazla Rum-Ortodoks ve Hıristiyan hissettim. Bunun nedeni de bu insanlarda İsa'nın taklidini görmemdi.”

Kıbrıs'ta barış için ilk iki toplumlu koronun konuşmasını yaptık. Bu sayede Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rumlardan oluşan ve ikinci aile olarak adlandırdığımız bir topluluk yarattık. Grup, 2000 yılında olduğu gibi çatışmaların arttığı dönemlerde bile her iki haftada bir Pile'de buluşmaya kararlıydı. Kendilerini ağırlayacak bir mekan olmasına rağmen, birbiriyle teması kaybetmediklerinden emin olmak için kafelerde buluştular.

Dance for Peace İki Toplumlu Dans grubu, adanın çatışma geçmişi yerine insani ideallere öncelik vermekle uyumlu aşağıdaki deneyimlerini dile getirdi:

“Kıbrıs müziği, bölünmüş olmasına rağmen adanın her yerinde aynıdır ve neredeyse aynı geleneklere sahiptir. Müzik bizi birleştiren en önemli sütunlardan biridir.”

“Geleneksel müzik kaybolmamalıdır.”

Bölünmeye karşı sembolik direniş, Grup tarafından her iki tarafın da dans sahnesinde kendi ülkelerinin bayraklarını buldurması halinde dans etmeyi reddetme eylemiyle gösterildi.

“Eğer kuzey tarafın bayrağı varsa dans etmeyi ve sahneye çıkmayı reddettik. Ve eğer Güney tarafında Yunanistan bayrağı varsa, aynı şekilde reddettik. Sadece Kıbrıs bayrağını kabul ettik.”

Bu etkinliklerde kolluk kuvvetlerinin bulunması gibi olumsuzluklar karşısında bile Dans Grubu şunları açıklamıştır:

“Biz bir aileyiz ve bu şekilde kalacağız.”

Kaynak: Bi-ComMusic
Açık Diyalog Etkinliğinin
den bir fotoğraf, 2022

4. Konu: Eylem odaklı barış inşası çabalarının teşvik edilmesi

İki toplum üyeleri arasında paylaşılan idealler ve ilkelere rağmen, fiili değişim için harekete geçmenin önemi konusunda da baskın bir tartışma vardı. Sürdürülebilir ve somut barış inşası için katılımcılar tarafından yapılan önerilerden bazıları aşağıdaki gibidir:

- Gençler arasında eleştirel düşünmeyi, uzlaşmayı ve barış inşası stratejilerini teşvik eden eğitim müfredatının oluşturulması.
- İki toplumlu idealleri ve ilkeleri temsil eden sosyal/politik bir grubun geliştirilmesi.
- İki toplumlu etkinliklerin daha sık düzenlenmesi ve uygulanması.
- İnsanların iki toplumlu barış inşasına yönelik fikirlerini bir araya getirebilecek ve bunların adanın her iki tarafında uygulanmasına yardımcı olabilecek bir Koordinasyon Konseyi'nin oluşturulması.
- Ek diyalog girişimleri. Bu husus, Kıbrıs'taki Türk ve Rum toplumları arasındaki uzlaşma bağlamında "uzlaşmanın diyalog gerektirdiğini" belirten Albayrak (2017) tarafından da desteklenmektedir (s.323).

5. En İyi Uygulamalar

1. **The “Music for Peace” projesi**, dünyanın dört bir yanındaki gençler arasında uluslararası ve kültürler arası ilişkiler kurmak için müziğin bir araya getirici gücünü bir araç olarak kullanmıştır. MfP, müzik aracılığıyla tüm geçmişlerden ve sosyal statülerden bireyleri bir araya getirmeyi ve başarılı olabilecekleri rahat ve doğal bir ortam yaratmayı amaçlamaktadır. Daha fazla bilgi için lütfen buraya bakın www.music-peace.com

2. **EXPLORING SACRED MUSIC, WORSHIP, AND THE ARTS, The Yale Review.**

Bu inisiyatif aşağıdaki gibi özel teknikler sunmaktadır:

- Birlikte Şarkı Söyleyin
- Nota ile şarkı öğretme
- Bir dairenin etrafında dönün
- Grup nefes egzersizleri
- Davul çemberleri
- Sesin keşfi yoluyla yaratıcılığı teşvik edin

Daha fazla bilgi için lütfen buraya bakın <https://www.ismreview.yale.edu/article/building-peace-through-music/>

3. **GUNS AND MUSIC -UMBUMBULU PEACE-BUILDING CASE STUDY, Berenice Meintjes, Zandile Nhlengetwa**

Umbumbulu'nun kırsal kesimindeki şiddet dinamikleri Sinani / KwaZulu-Natal Şiddetten Kurtulanlar Programı için zorlu bir meydan okuma oluşturdu. Kuruluş ilk olarak işsiz, okula gitmeyen gençler tarafından bölgede çalışmaya davet edildi. Bunu, birkaç yıl boyunca topluluk ortakları tarafından yönlendirilen oldukça geçici bir dizi müdahale izledi. Barış inşası müdahalesi kuruluş için değerli öğrenmeler sağlamıştır ve bu makale ortaklıktan elde edilen bazı deneyimleri ve dersleri belgeleme çabasını temsil etmektedir. Makalenin linki için lütfen buraya bakınız: https://www.medico.de/download/report26/ps_meintjes_en.pdf

4. **Çatışma dönüşümünde müzik ve sesin rolünü anlamak: Mozambik Durum Çalışması**

Bu proje, katılımcı müzik yapımının etkinliğine odaklanan üç araştırma aşamasını ele almak için birden fazla metodoloji kullanmaktadır; topluluk liderlerinin uygulamalarını genişletmek için ses sanat yöntemleri ve stratejileri konusunda eğitilmesi ve son olarak, gündelik hayata gömülü kişisel hikayeleri ve çatışma anlatılarını yansıtmak için saha kayıtlarını ve röportajları kullanan radyo için bir saatlik katılımcı bir ses parçasının birlikte oluşturulması. Bu proje hakkında daha fazla bilgi için buraya bakınız: <https://www.paccsresearch.org.uk/understanding-role-music-sound-conflict-mozambique/>

5. Music Can Help Us Understand Peace and Conflict | David LaMotte | TEDxAsheville

LaMotte, 2017 TEDx Asheville konuşmasında müzik yapmakla ilişkili metaforları inceliyor ve bunların barış çalışmalarını anlamak için nasıl bir çerçeve sunduğunu gösteriyor. Dinlemek, pratik yapmak, senaryoyu kesintiye uğratmak ve (birlikten ziyade) uyum için çabalamak sadece birkaç örnektir. Videoyu seyretmek için buraya bakınız: https://www.youtube.com/watch?v=pdwip2_gM8M

6. Bi-Communal Choir for Peace

Kıbrıs'ta Barış için İki Toplumlu Koro, Kıbrıs'ta Barış için İki Toplumlu Yurttaşlar Grubu'nun girişimiyle Mayıs 1997'de kurulmuştur. Koro repertuarı ağırlıklı olarak Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk lehçelerinde Kıbrıs geleneğinden seçilmiş şarkıların yanı sıra, barış, sevgi, dayanışma ve uzlaşma mesajları verdiği sürece Yunanca, Türkçe ve diğer dillerdeki yeni şarkılardan oluşmaktadır. Çalışmaları hakkında daha fazla bilgi için lütfen buraya bakınız: <https://choirforpeace.weebly.com/>

7. Inter-Communal Children's Choir

arihsel Diyalog ve Araştırma Derneği (AHDR), Dayanışma Evi (H4C), Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası (KTÖS) ve Proodeftiki İlkokul ve İlkokul Öncesi Öğretmenler Hareketi, Barış Kültürünün teşvik edilmesi için örgütler, gruplar ve vatandaşlar tarafından yenilikçi barış girişimlerine duyulan ihtiyaca inanarak 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Toplumlararası Çocuk Korosu'nun (ICC) devam edeceğini duyurur. Daha fazla bilgi için lütfen burayı ziyaret edin: https://www.ahdr.info/images/Choir_Application_Students_ENG_2019_.pdf

---

Kaynaklar

Argenti, N. & Schramm, K. (2010). Remembering Violence- Anthropological perspectives on Intergenerational Transmission. Berghann: New York.

Albayrak, U. Cultural Reconciliation and Music: Musical Dialogues Direction to Reconciliation between Turkish and Greek Communities in Cyprus. Athens Journal of Mediterranean Studies- 3, 4, 321-340

Parker, C. (2015). Practicing Conflict Resolution and Cultural Responsiveness within Interdisciplinary Contexts: A Study of Community Service Practitioners. Conflict Resolution Quarterly, 32,3.

Pruit, L (2011). Creating a musical dialogue for peace. International Journal of Peace Studies, 16, 1.

Norwegian Institute of International Affairs (2021). Assessing the Effectiveness of the United Nations Peacekeeping Force in Cyprus (UNFICYP) and The Office of the Special Adviser to the Secretary- General on Cyprus (OSASG). Accessed from: <https://www.nupi.no/en/publications/cristin-pub/assessing-the-effectiveness-of-the-united-nations-peacekeeping-force-in-cyprus-unficy-p-and-the-office-of-the-special-adviser-to-the-secretary-ge>

Tal-Chen Rabinowitch, Ian Cross, and Pamela Burnard, "Long-Term Musical Group Interaction Has a Positive Influence on Empathy in Children," Society for Education, Music, and Psychology Research 41, no. 4 (2012): 484–98.